

รูปภาษาที่แสดงทัศนคติในภาษาไทย

นางสาว สุธิดา สุนทรวิภาต

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาอักษรศาสตรมหาบัณฑิต

ภาควิชาภาษาศาสตร์

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. 2537

ISBN 974-583-738-5

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

I/6725086

LINGUISTIC FORMS FOR EXPRESSING ATTITUDE IN THAI

Miss Suthida Soontornwipat

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements

for the Degree of Master of Arts

Department of Linguistics

Graduate School

Chulalongkorn University

1994

ISBN 974-583-738-5

หัวข้อวิทยานิพนธ์
โดย
ภาควิชา
อาจารย์ที่ปรึกษา

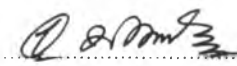
รูปภาพที่แสดงทัศนคติในภาษาไทย
นางสาวสุธิดา สุนทรวิภาต
ภาษาศาสตร์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. เพียรศิริ วงศ์วิภาณนท์

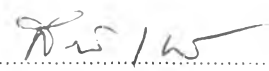
บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้หัวข้อวิทยานิพนธ์ฉบับ
นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทบัณฑิต

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(ศาสตราจารย์ ดร. ถาวร วัชรภักย์)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร. อมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์)

..... อาจารย์ที่ปรึกษา
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. เพียรศิริ วงศ์วิภาณนท์)

..... กรรมการ
(อาจารย์ ดร. กิ่งกาญจน์ เทพกาญจนา)

สุจิตา สุนทรวิภาต : รูปภาษา ที่แสดงทัศนคติในภาษาไทย (LINGUISTIC FORMS FOR EXPRESSING ATTITUDE IN THAI) อ.ที่ปรึกษา : ผศ.ดร. เทียรศิริ วงศ์วิมานนท์, 75 หน้า. ISBN 974-583-738-5

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ เป็นการศึกษารูปภาษาที่แสดงทัศนคติในภาษาไทย โดยคัด แฉกข้อมูลจาก มททวาม 3 สาขา คือ มททวามสาขามนุษยศาสตร์ สาขาสังคมศาสตร์ และสาขาวิทยาศาสตร์ วัตถุประสงค์ เพื่อดูว่ามีรูปภาษาแบบใดบ้าง และรูปภาษาเหล่านี้มีความหมายอย่างไร

จากข้อมูลทั้งหมดที่ทำการศึกษสามารถรวบรวมรูปภาษาที่ใช้แสดงทัศนคติในภาษาไทยได้ทั้งหมด 41 รูป และ เมื่อนำมาจำแนกตามคุณสมบัติทางวากยสัมพันธ์ก็พบว่า รูปภาษาที่แสดงทัศนคติในภาษาไทย ปรากฏเป็น คำ วลี และอนุพากย์ ในอัตราความถี่แตกต่างกันออกไป นอกจากนี้ก็ยังมีพบว่า รูปภาษา ที่แสดงทัศนคติปรากฏในตำแหน่งกลางประโยคมากที่สุด รองลงมาคือ ปรากฏในตำแหน่งต้นประโยค ส่วนในตำแหน่งท้ายประโยคนั้นไม่พบในข้อมูล

สำหรับการจำแนกตามคุณสมบัติทางอรรถศาสตร์ ก็พบว่ารูปภาษาที่แสดงทัศนคติในภาษาไทย สามารถจำแนกออกได้เป็น 3 กลุ่มใหญ่ คือ 1. กลุ่มที่แสดงการแบ่งรับแบ่งสู้ (hesitancy) 2. กลุ่มที่แสดงความมั่นใจ (confidence) และ 3. กลุ่มที่แสดงการวิพากษ์ (judgement)

ภาควิชา ภาษาศาสตร์
สาขาวิชา ภาษาศาสตร์
ปีการศึกษา 2536

ลายมือชื่อผู้จัดทำ สุจิตา สุนทรวิภาต
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา

C211092 MAJOR LINGUISTICS
KEY WORD: ATTITUDE / THAI / SEMANTICS

SUTHIDA SOONTORNWIPAT : LINGUISTIC FORMS FOR EXPRESSING ATTITUDE IN
THAI. THESIS ADVISOR : ASST. PROF. PEANSIRI VONGVIPANOND, Ph.D.
75 pp. ISBN 974-583-738-5

This Thesis aims at studying linguistic forms for expressing attitude in Thai. The study is based on corpus of data consisting of 15 articles in the fields of humanities, Social science and Science. The purpose of the study is to describe the syntactic property, which includes their structure and positional distribution, and the semantic property of these forms.

Forty one linguistic forms are identified and classified as words, phrases and clauses. They mostly occur in the middle of a sentence and the sentence-initial position. No form is found in the sentence-final position though it is possible for a linguistic form expressing attitude to occur in this position.

Semantically, these forms can be classified into three groups : those expressing hesitancy, those expressing confidence and those expressing evaluative judgement.

ภาควิชา..... ภาษาศาสตร์
สาขาวิชา..... ภาษาศาสตร์
ปีการศึกษา..... 2536

ลายมือชื่อนิสิต..... สุธิดา สนทรวิปาท
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา..... เป็ณศิริ วงศ์วิเศษ
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม.....

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ได้สำเร็จลุล่วงไปด้วยความช่วยเหลืออย่างดียิ่งของ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. เพียรศิริ วงศ์วิภานนท์ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ซึ่งได้กรุณาให้คำแนะนำ ตลอดจนให้ข้อเสนอแนะ และสละเวลาตรวจสอบแก้ไขข้อบกพร่องด้วยความเอาใจใส่อย่างดียิ่ง ผู้วิจัยจึงกราบขอบพระคุณอย่างสูงมา ณ ที่นี้

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร. อมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์ และ อาจารย์ ดร. กิ่งกาญจน์ เทพกาญจนา ที่ได้ให้คำแนะนำตลอดจนแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ ทำให้วิทยานิพนธ์สมบูรณ์ยิ่งขึ้น กราบขอบพระคุณคณาจารย์ภาควิชาภาษาศาสตร์ทุกท่านที่คอยถามถึงความก้าวหน้า ของงานวิจัย นอกจากนี้ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณบิดามารดา ที่ให้การสนับสนุน ส่งเสริม และเป็นกำลังใจในการเขียนวิทยานิพนธ์ตลอดมา

ท้ายที่สุดนี้ ผู้วิจัยขอขอบพระคุณ คุณจรรยา นวลจันทร์แสง ที่ช่วยพิมพ์และจัดรูปเล่มวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ รวมทั้งเพื่อนร่วมรุ่นทุกท่านที่เป็นกำลังใจ.

สุธิดา สุนทรวิภาต

15 เมษายน 2537

บทคัดย่อภาษาไทย
 บทคัดย่อภาษาอังกฤษ
 กิตติกรรมประกาศ
 สารบัญ

บทที่ 1 บทนำ

1.1	ความเป็นมาของปัญหา	1
1.2	วัตถุประสงค์ของงานวิจัย	2
1.3	สมมุติฐานงานวิจัย	2
1.4	ขอบเขตการวิจัย	2
1.5	วิธีดำเนินการวิจัย	4
1.6	ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	4
1.7	นิยามศัพท์ที่ใช้ในงานวิจัย	5
1.8	งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	6

บทที่ 2 เกณฑ์ในการรวบรวมข้อมูลรูปภาษาที่แสดงทัศนคติในภาษาไทย

2.1	เกณฑ์ในการเก็บข้อมูล	17
2.2	ขั้นตอนในการรวบรวมข้อมูล	
2.2.1	แหล่งข้อมูล	19
2.2.2	ขั้นตอนในการตัดแยกประโยค	19
2.2.3	การจัดบันทึกข้อมูล	22

บทที่ 3 การจำแนกรูปภาษาที่แสดงทัศนคติตามเกณฑ์ทางวากยสัมพันธ์

3.1	ชนิดของรูปภาษาที่แสดงทัศนคติในภาษาไทย	23
3.1.1	รูปภาษาแสดงทัศนคติที่เป็นคำ	23
3.1.2	รูปภาษาแสดงทัศนคติที่เป็นอนุพากย์	24
3.1.2.1	อนุพากย์หลักแบบเสนอความ	24
3.1.2.2	อนุพากย์หลักแบบแสดงความเห็น	27
3.1.2.3	อนุพากย์หลักแบบบอกความเท่าเทียมกัน	28
3.1.2.4	อนุพากย์หลักแบบบอกความ	30
3.1.3	รูปภาษาแสดงทัศนคติที่เป็นวลี	31

3.2 ตำแหน่งของรูปภาพที่แสดงทัศนคติในภาษาไทย	32
3.2.1 ตำแหน่งต้นประโยค	33
3.2.2 ตำแหน่งกลางประโยค	33
3.2.3 ตำแหน่งท้ายประโยค	33
3.3 การจำแนกรูปภาพที่แสดงทัศนคติในภาษาไทยที่ปรากฏเป็นองค์ประกอบของประโยค	
3.3.1 รูปภาพที่แสดงทัศนคติที่เป็นคำ ปรากฏตำแหน่งกลางประโยค	34
3.3.2 รูปภาพที่แสดงทัศนคติที่เป็นวลี ปรากฏตำแหน่งกลางประโยค และต้นประโยค	34
3.3.3 รูปภาพที่แสดงทัศนคติที่เป็นอนุพากย์ ปรากฏตำแหน่งกลางประโยค และต้นประโยค	35

บทที่ 4 การจำแนกรูปภาพที่แสดงทัศนคติในภาษาไทยตามเกณฑ์ทางความหมาย

4.1 การจำแนกตามเกณฑ์ทางความหมาย	38
4.1.1 การแบ่งรับแบ่งสู้ (Hesitancy)	38
4.1.1.1 การคาดเดา (conjecture)	38
4.1.1.2 การประมาณความน่าจะเป็น (probability)	40
4.1.2 การแสดงความมั่นใจ (Confidence)	41
4.1.2.1 ความชัดเจนของสถานการณ์ (obviousness)	42
4.1.2.2 การเป็นข้อเท็จจริงของสถานการณ์ (factuality)	43
4.1.2.3 การเป็นธรรมชาติของสถานการณ์ (naturalness)	45
4.1.3 การวิพากษ์ (Judgement)	46
4.2 รูปภาพและตำแหน่ง	47
4.2.1 รูปภาพ	47
4.2.1.1 อนุพากย์	46
4.2.1.2 คำและวลี	47
4.2.2 ตำแหน่ง	47
4.2.2.1 ตำแหน่งต้นประโยค	49
4.2.2.2 ตำแหน่งกลางประโยค	49

บทที่ 5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

5.1 สรุปผลการวิจัย	51
5.2 อภิปรายผล	52
5.3 ข้อเสนอแนะ	53

เอกสารอ้างอิง	54
ภาคผนวก	56
ประวัติผู้เขียน	75

สารบัญตาราง

ตารางที่ 1	สรุปการจำแนกหน่วยภาษาที่สามารถจัดเป็นรูปภาษาที่แสดง อรรถาณูเคราะห์ตามเกณฑ์ทางอรรถศาสตร์	16
ตารางที่ 2	ตัวอย่างการจำแนกข้อมูลในฐานข้อมูล	22
ตารางที่ 3	แสดงอัตราการปรากฏของรูปภาษาที่แสดงทัศนคติในบทความ สาขามนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ และวิทยาศาสตร์	32
ตารางที่ 4	แสดงอัตราการปรากฏของรูปภาษาที่แสดงทัศนคติในตำแหน่งต้นประโยค กลางประโยค และท้ายประโยค	36
ตารางที่ 5	แสดงความถี่ในการปรากฏตามตำแหน่งต่างๆ ของรูปภาษาที่แสดงทัศนคติ ที่แสดงการคาดเดา	39
ตารางที่ 6	แสดงความถี่ในการปรากฏตามตำแหน่งต่างๆ ของรูปภาษาที่แสดงทัศนคติ ที่แสดงการประมาณความน่าจะเป็น	41
ตารางที่ 7	แสดงความถี่ในการปรากฏตามตำแหน่งต่างๆ ของรูปภาษาที่แสดงทัศนคติ ที่แสดงความชัดเจนของสถานการณ์	42
ตารางที่ 8	แสดงความถี่ในการปรากฏตามตำแหน่งต่างๆ ของรูปภาษาที่แสดงทัศนคติ ที่แสดงการเป็นข้อเท็จจริงของสถานการณ์	44
ตารางที่ 9	แสดงความถี่ในการปรากฏตามตำแหน่งต่างๆ ของรูปภาษาที่แสดงทัศนคติ ที่แสดงการเป็นธรรมชาติ	45
ตารางที่ 10	แสดงความถี่ในการปรากฏตามตำแหน่งต่างๆ ของรูปภาษาที่แสดงทัศนคติ ที่แสดงการวิพากษ์	46